

politieke inhoud in al haar bestofte glorie intact wordt gehouden en blijft doorwerken. Dat geldt ook en vooral voor de toegevoegde teksten. In plaats van de inhoud van het zangboekje uit te dagen, werken ze bevestigend en zelfs versterkend. Je krijgt dus de indruk van een gigantische mallemlenoperatie, waar schrijvers van uiteenlopende perioden en ideologische strekkingen klakkeloos door elkaar worden gedraaid en zonder veel kritisch commentaar nevengechikt worden gemaakt. Dat levert een diachrone chaos op in een synchrone, schijnbare orde die in de val trapt van menig politiek discours: gebrek aan nuance en diepgang in kwesties waar vooral de geschiedenis schreeuwt om erkenning.

Ten tweede worden in het stuk ook de facto politieke uitspraken gedaan. De inlassing van de openingsrede voor de Nationale Sporenviering in 2002 van Vanhecke of het collectief inzetten van de *Brabançonne* door acteurs en publiek, zijn het meest expliciete voorbeeld van de politieke intenties van de makers. De liederenschat wordt in dit licht voorgesteld als een stukje Vlaams cultureel erfgoed en als zodanig terug onderwerp gemaakt van een historische, politieke strijd. Alleen, nu worden ze opgeëist door een politiek correct geacht centrum, ter vrijwaring van een extreem rechtse, Vlaams-nationalistische recuperatie. Het is dus een politiek stuk dat de comfortabele middenpositie inneemt in een politieke discussie tussen links en rechts, maar dan vooral tegen extreem rechts en vóór België.

De vraag is natuurlijk waarom we een stukje literatuurgeschiedenis willen recupereren. Gielens en co. geraken daarbij niet uit dezelfde spiraal van nationalistische gevoelens, waarin diezelfde geschiedenis verwickeld is. Zouden we ons dan niet beter bezighouden met de deconstructie van dat nationalistisch, mythologisch denken, waarvan de literatuur een belangrijke wegbereider en drager is geweest? De kunst kan hier nochtans haar eigen geweten sussen, dat is de enige artistieke valabele opportuniteit die ik voor een encenering zie. De deconstructie van de gebruikte teksten dus? Neen, zeggen de makers, want die teksten zijn waardevol omdat ze een gevoel

uitdrukken, dat zijn bestaansrecht verdient en blijkbaar om actualisering vraagt in het huidige politieke klimaat van affirmatie van Vlaamse fierheid.

De vervanging van een Vlaams nationalisme en separatisme door de postulering en omarming van een Vlaamse identiteit en een Vlaams bewustzijn, is misschien politiek correct (in de zin van anti-Vlaams Belang), maar ze raakt niet aan de vooronderstelling van het extreem rechtse discours: namelijk dat er zoiets bestaat als een historisch aantoonbare Vlaamse identiteit. Paradoxaal genoeg is de fundering van die identiteit op een gemeenschappelijk gevoel nu net wat ook het Vlaams Belang nastreeft. De makers hadden dus beter twee keer nagedacht alvorens de argumenten van de tegenstander aan te pakken. Alleen de nuance kan hiertegen weerwerk bieden en niet diezelfde grove borstel als waarmee het Vlaams Blok van weleer één van haar eerste afflictecampagnes optoog.

De taak van de ideologiekritiek

Het basisprobleem schuilt dus in een aantal kritiekloze vooronderstellingen achter de goede bedoelingen, die naïef en ideologisch zijn en als zodanig helemaal niet waardevrij. Een eerste vooronderstelling is dat we überhaupt waardevrij kunnen spreken over politiek, met name door te appelleren aan gevoelens. Dat is naïef want gevoelens zijn

nooit waardevrij. Bovendien is het nog maar de vraag of we wel echt op een niet-ideologische manier kunnen spreken over politiek. De enige twee uitwegen die ik hier zie voor een encenering vanuit een niet-ideologische invalshoek, zijn ofwel de weg van de objectieve ideologiekritiek ofwel de focus op het individu en zijn/haar verhouding tot de gemeenschap en haar ideologische bovenbouw.

Ten tweede veronderstellen de makers dat er sowieso iets bestaat als een Vlaamse identiteit, waarvan men denkt het

bestaan niet-ideologisch te kunnen aantonen. En daar zit de tegenstrijdigheid, want die identiteit wordt nu net gefundeerd door het bestaan van een gevoel, en dat is meer het resultaat van een historisch proces van ideologische

het collectief inzetten van de Brabançonne